

PERŽVALGA.

— Keliaudamas po Lenkijos miestus, caras užsuko ir į Lietuvą, kur 10 lapkr. atbraudė su viso gauja tarnų, žandarų ir šnipų į Suvalkus. Čia policija sutaisė jam bromas vedančias į stačiatikių soborą ir, zinoma, sutaisė, kiek tik galėjo, „publikos“ (miestose valkunų juk nestoka!), kuri turėjo pasitikti carą-batiušką ir parėkauti, policijai liepiant, „ura“. Iš čia caras išsidangi- no į Dinaburgą. Kaip Suvalkuose teip ir čia caras darė peržiuras kariaunos, dalino „stebuklingus“ vaizdelius ir įkalbinėjo kareiviams meilę prie „tėvynės“, tos tėvynės, kurią Rusijos kapitalistai ap- rinko ant Mandžurijos laukų; girdi, caras turįs didžią viltį, kad „tėvynės“ nelaimę visa Lietuva atjaučianti. Matyt, kad caro žodžius žmonės ir ka- reiviai supranta teip, kaip ir reikia suprasti: mato kad tai yra begėdiška veidmainystė, ir pulkais bėga nuo karės sentar- niai („zapasniejie“), o teipgi vietomis, sako, net ir iš kazar- mių dingsta. Caro misija ir parengta per policiją, atsilau- kant jam Lietuvoje, pompa, rodos, visai nenusisekė.

— Peterburgo „Lietuvių ir Žemaičių labdarina draugija“ 12 lapkričio atlošė teatrą, kur buvo perstatyta komedija tri- jose veikmėse „Audra giedro- je“. Po teatro buvo dainuota lietuviškos dainos ir paskui šokiai.

— Vilniaus teismabutis per- kratinėjo prie uždarytų durų bylą tų Šajevyčiaus ir Va- siljevo, apkaltintų platinime revoliucijinių raštų. Abiems nusprendė po 8 mėn. kalėjimo tvirtynėje.

— Vytebske irgi buvo tokia byla, kur 8 žmonės, kaltina- mus už prigulėjimą prie soci- jalistiškos partijos, kuri „nori sugriauti sostą“, nusprendė po 1 metus ir 8 mėn. (kitiems 7

mėnesiais mažiau) tvirtynės kalėjimo.

— Randame „Krajuje“ zi- nutę iš Archangelsko, kur tu- las M. Z. rašo, jog ten esą gera saujelė lietuvių-kareivių, ku- rie labai pageidauja lietuviškų laikraščių ir knygų ir prašo kad geros, valios vientaučiai, prisiuntinėtų jų. Pasiųstume mes „Vien. Liet.“, bet...

— „Krajaus“ koresponden- tas, rašydamas iš Vilniaus, pa- sidžiaugia, kad tenykščiai dar- bininkai neapsireiškia dar la- bai pavojingais savo išnaudo- tojams. „Nežiurint į tulą agi- tacijos rangą (suprask: socija- lišką propagandą), — sako ko- respondentas, — pasivaidinan- tį tarpe lietuvių darbininkų, tas judėjimas pas mus neturi aštraus pobūdžio. Vilniaus gub. bėgyje 1902 m. pvz. buvo tiktai pabriku straikai: vienas, iš 17 ypatų, traukėsi 6 dienas; du, iš 299 žmonių (matyt, kad interesantai veda akilią statis- tiką!), traukėsi 2 savaitė ir 1 traukėsi 3 savaitės iš 41 dar- bininko“.

— Neseniai Šiauliuose, Kau- no gub., lietuviai surengė ir atlošė teatrą, kur perstatė ko- mediją „Amerika pirtyj“. Tai turbūt dar pirmą sykį istorijo- je bus Lietuvoje atlošta „lega- lišku“ keliu teatras.

— „Darb. Balsas“ 6 num. praneša, jog neseniai tapo lai- kytas liet. soc.-demokratų jau- nuomenės susivažiavimas, kur, tarp kito ko, tapo nusprenta: 1) uždėti po Naujais Metais moklišką socijališką laikraštį; 2) „Draugo“ organizacija, ku- ri išleidė du numerius po tuom vardu laikraščio, tapo pripa- zinta kaip fikcija, nieko ben- dro neturinti su L. S. D. P., o tik kaip privatiškų ypatų už- simanymas.

— Nelabai perseniai Ame- rikos lietuviškuose laikraščiuo- se tilpo atsiliepimai p. Arto- jaus, raginančio pasitriusti lie- tuviams, idant busimam suraše visos Amerikos liaudės (1910

m.) taptų lietuviai užrašyti atskiroje rubrikoje; nes se- niaus Amerikos valdžios vis- mus priskaitė prie lenkų, rus- kių ir vokiečių. Tam p. A. užmanymui ikšiolei tepritarė vienas Waterburio politiškąs kliubas, perstatydamas to rei- kalo aprupinimui komitetan- pp. P. Mikolainį ir V. Daukšį. Minėti sągentainiai atsiliepė per 47 n. „Lietuvos“, nurody- dami, jog apie tą rupinties da- bar dar peranksti. Tas gali- ma bus suspėti atlikti prieš pat surašs, pvz. apie 1909 m. Vienok komiteto reikalingu- mą, komiteto išrinkto vardan- visos tautos, jie pripažįsta. Tas komitetas — anot pp. M. ir D. — aprupintų visų išeivių -lietuvių viešus reikalus. Nu- rodo, pvz., jeigu butum turėję tokį komitetą, butum išsiuntę ir savo delegatą į tarptautišką darbininkų kongresą ir pa- siuntę reprezentaciją į šįmetinį susivažiavimą pasiuntinių visų tautų St. Louise. — Kad toks komitetas kai-kur lietu- viams ir būtų reikalingas, tai tam negalima užginčyti. Gal būtų jis įstengęs ir repre- zentaciją surengti ant tautų susivažiavimo (kas, tačiau, dėl- musų-išeivių, ne kaip tautos, gal visai menkai but buvę svarbum); bet abejotina, ar toks komitetas turėtų svarbią kvalifikaciją akise socialistų kongresų, kad jis ten galėtų suteikti savo atstovus. Jeigu jau tą jis išsigalėtų, tai reikėtų labai maloniai apsidžiaugti, nes tas atliudytų, kad visi Ame- rikos lietuviai yra persiėmę socializmu.

Isz Lietuvos.

Sasnava, Senapilės pav. Suvalkų gub.

Išsipildė jau žmonių seni- norai ir trėškimiai, nes jau ran- das ant galo pagalios užtvirti- no Sasnavoj naują parapiją, dėl kurios jau beveik septyni

metai kaip žmonelės trinsė be paliovos. Gal ir su apšvieta dabar kiteip stovės šis kampu- tis, nes tapo prašalinti visi šga- mostarnai klebonijos, užstojus naujam prabasčiui, kurie pir- ma baisiai tą dalyką trukdė. Už prabasčių tapo paskirtas kunigas Cestas iš Senapilės, o kamendoriaus dar nėra; ikiko- leik išguldinėja evangeliją ku- nigas Draugelis (mat jis mėgsta išguldinėt evangeliją per pa- mokslus ant savo paudes). 25 rugsejo jis pasakė apie parize- ušus „Teip, lygei ir mes turime šiose dienose parize išų ikvalei, — jis šnekėjo — pasikelusių į puikybę. Jiem nereikia nė mišių, nė pamokslų, nė Dievo, nė kunigų. Ir kam jiems to? Jie turi po keles kolonijas ze- mės, arba kad ir vieną gerai inžiurėtą, turi visko pertek- liaus, dar kam jiems melstis. O kad ir ateina į bažnyčią, tai tik dėlto, kad žmonės už blogą nepalaikytų, kad nepražudytų žmonėse gero vardo; teip lygei, kaip parizeušai, sau atsisėdę ant suoloelio, pavėsije, ir sėdi, mat bažnyčioj sušils, arba mat jis geriau žino už kunigą. O kodėl vis teip darosi? O tai užtai, kad žmonės per daug dar- turingi, pralobę; reikia juos labiaus prispaust, tegul pa- vartų, tai išmokyti ir melstis, būtų geri ir kunigai ir viskas“. Teip, iš kunigėlio žodžių aišku yra, kad mielai jis žiurėtų į baudziavų gadynę, kada dvar- poniai su kunigija darbininkui nugarą kančium pliekė. Kaip eina sakyt pamokslą, tai patai- so tokią verksmingą išvaizdą, kad, rodos, ir iš tikrųjų jam apeina žmonių išganymas ir, netikėtum, kad gindamas tik- rieby kashį duonos teip save alsytų, kankytų, plėšytų sau krutinę. Per Vardą Marijos Sasnavoj ir apygardoj buvo išmėtyta lapeliai „Spauda leista“; daugumą mačiau parsie- nešusius namon beskaitančius.

Barzdinėlio Brolis.

Vilnius.

Katrės paminklas. Rugsėjo 10 (23) dieną Vilniuje paskirta buvo atidengti Katrės paminklas. Tą atidengimą vyriausybė atliko su didžiausia iškilmė. Nors paties caro, ant atsilankymo kurio pirmiausia vietinė vyriausybė tikėjosi, ir nebuvo, bet ant tos dienos pribuvo caro brolis, buvęs sostų įpėdinis Mikolas. Iki tai dienai čia pasiliko ir buvęs Vilniaus generalgubernatorius, o dabar tapęs jau vidaus dalykų ministru Sviatopolk-Mirsky's.

Jau ir pirmiausia, kuomet Mirsky's nebuvo dar paskirtas ministru, vietinė vyriausybė, tai paties Mirskio vadovaujama, rengė su tam tikra pompa prie atidengimo. Nuo Lietuvos miestų rotužių, nuo šlėktos visų šio krašto gubernijų, nuo valdėjų vylenčių ant tos dienos surinkti atstovus, kurie pributi turėjo ant tos dienos paminklo pašventimo. Ypač tingu daržtumu toj prasmėj nurejo prieš dvi savaiti tam atgal atsizymėti Kauno gubernatorius Verevkin ir Kauno šlėktos vadas garsus jau dėlei rinkimo aukų karės reikalams Milers. Šis paskutinis buvo pakvietęs keletą prie savęs dvarponių ir prikalbinėjo juos nuo vardo Kauno šlėktos pakvioti po Katrės kojų vainiką. Irvusieji ant susirinkimo dvarponiai — Przewdzekis, Palevyčius, ir kiti stačiai ir ranti atsizadėjo nuo šio darbo, neveizdint jog Mileris ne vieną iš dvarponių ketino apdovanoti kamerjunkerų ar kitų sosto tarnų titulu. Jie atsizakė ne tik dalyvuoti prie atidengimo, bet ir nuo priešpiečių arba arbatos prie Mirskio ir Vilniaus šlėktos vado grafo Pliaterio, kurie žadėjo priimti visus svečius.

Tuo tarpu netikėtai dėlei dvarponių Mirsky's pateko ministru. Padėjimas jų nuomone persimainė. Politikavimo noras

visados stipras šlėktos širdise, ypač pradėjo bujoti, kuomet Mirsky's, jau budams ministru, pakvietė prie savęs kai kuriuos čionykščios ukiškos draugovės atstovus, kaip grafą Tyšką, Montvilą, Venslauskį, Gecevyčių ir kitus, ir mandagiai su jais pašnekėjo. Ka-gi ans šnekėjo? Buk ans pasakęs, jog Katrės paminklas nėsas vynu mūsų politiškos nelaisvės grabui, bet vientik ženklų, jog tarp čionykščio krašto ir pačios Maskolijos viešpataujanti broliška vienybė ir meilė. Prie tokios įsikunijusios vienybės buk šiadien jau nebereikalinga bus užlaikyti ypatingos tiesos dėlei žmonių šio krašto. Apie šių ypatingų tiesų panaikinimą buk ans kalbėjęs pačiam carui ir šis paskutinis pilnai jam prijausdams pataręs pirmu-pirmiausiai pašluoti tas ypatingas tiesas. Darodymui, jog pačiame visuomenės gyvenime viešpatauja ta su Maskolijos siekiais vienybė, reikia, idant kuo-daugiausia šio krašto žmonių būtų prie paminklo atidengimo arba bent prie Vilniaus šlėktos vado ant pusdienių. Toksai tai buvęs atsiliepimas ne bet kokio žmogaus, bet stačiai paties vidaus dalykų ministro. Kurgi jau čia šlėktai nebepolitikauti, jeigu nuo jos tarp vyriausybės urėdų atsilankymo turės išlygti tokios kraštui mylistos, kaip panaikinimas ypatingų tiesų? Ir kaip galima buvo tikėtis, mūsų šlėkta kļojo vainikus ant papėdės Katrės paminklo, gėrė brangvynus pas Mirskį ir pas Pliaterį, manydama, jog daranti ne išgamišką, bet patriotišką darbą. Toksai jau buvo visados šlėktos elgimos, tokiu ans pasilikė ir prie paminklo atilengimo. *P-tis.*

Laiškas iš Prūsų Lietuvos.

„Vien. Liet.“ 44 n. tautietis J. J. R. parašė apie Prūsų lietuvius gana akyvą straipsnį; ir

norint, kaip matoti, tuli dalykai jam yra nežinomi, tačiau visgi mėg, Prūsų lietuviai esame už tatai rašėjui dėkingi, kad žadi savo brolius paisėti ant mūsų vargų. Kaslink jo užmanymo, Tėvynės Myl. D-rtei susiartinti su Lietuvių Susivienijimu Prusuose, tai noriu šį tą paaiškinti. Rašėjas, kaip tai jo straipsnis atliudija, turbūt visai nežinojo, kad Prusuose yra kuopa Tėv. Myl. Dr., kuri jau keletą metų gyvuoja, yra ankščiau susirišusi su T.M. Dr. Amerikoje. Nelabai senei T. Myl. Dr. pavedė mūsų kuopai (ne Susivienijimui) dalį jos išleisčių knygų dėl platavimo — dalinant ir pardavinėjant kaip Prūsų Lietuvoje, taip ir apsirūpinant su lengvesniu pristatymu į Didž. Lietuvą. Taigi rašėjo užmanymas susiartinti T. M. D-ei su Susivienijimu dabar tampa nebereikalingu. Kaslink paties praplatinimo knygų, tai jau vietinė kuopa pasirūpįs kuogeriausia apie jų pardavinimą, kaip ir dykai padalinimą pavesdama dalį darbo ir Susivienijimo vyriausybei. Mums savo laiku Tėvynės Myl. Dr. kuopą tveriant prisibijojome bau prusiškoji valdžia įstatus draugystės užtvirtįs, bet, girdi, nieko — davė urėdišką užtvirtinimą ir gerai. Norint sąnarių ir ne didis skaitlius (maždaug 8-10), bet kurie priguli — yra geri tėvynainiai.

Dabargi progai atsitikus ir aš vieną užmanymą paduosiu T. M. D-tei. Apsipaziņęs su aplinkybėmis, kad spauda knygų Amerikoje yra daug brangesnė, negu Prusuose, užmanė čia, ar negerai būtų duoti knygas T.M.D. spaudinti Prusuose. Čia spausdinant nereikalingas būtų ir siuntinėjimas į Prusus Didž. Lietuvai paskirtų knygų. Tokiu būdu užsiėdytų visas bažmas pinigų. Už tatai galima būtų daugiau knygų išleidinėti, ir per tai plačiau išpildyti tikslą T. M. Dr., bu-

tent, platinti apšvietimą. Toliaus, suorganizuoti Didž. Lietuvoj atsakančias kuopas, kurios susineštų su kuopa Prusuose, ir tad visi reikalai klotųsi kuogeriaus.

Miel man būtų patirti nuomonę Centr. Kom. kaslink mano užmanymo.

Su tėvynainišku sveikinimu
Jonas Vanagaitis,
Sąnarys Tėv. Myl. D. Prusuose.

Colonia Sarmiento
Chubut, Argentina.

Mēs skaitydami laikraščius randame žinias iš visų kraštų, kur tik mūsų broliai-lietuviai yra likimo užbrukti. Randame kartais žodį kitą ir apie Argentinos lietuvius, nors labai mažai. Mat čia apart nelaimingojo A. J. Vištaliaus nelabai yra žmonių sugebančių šį-tą apie save parašyti. Rasi čia yra kur lietuvių ir daugelis, bet jie yra visur pasisklaistę ir, neturėdami mūsų jų adresų, negalime su jais ančiau susinešti. Kuriuos mūsų žinome, tai yra tik tai tie, kurie nesenei atvažiavo iš Lietuvos. Tiejie kalbos nemokėdami, dirba daugiausia ant farmų. Žinoma, jie čia nelabai ką uždirba. Kas kišisi tų, kurie jau įsigyvenę, su šeimynomis, įsitaiso nuosavas farmas, tai tie gyvena sočiai; nors ir tie esti skriaudžiami nuo pralobėlių. Šiose provincijose yra turtingiausių ponų, kurie valdo nemieruotus plotus laukų, po keles dešimtis ir net šimtus mylių išsiskiejusius. Tą viską jie laiko užleidę gyvuliais: karvėms, avims ir kumelėms, kurių šimtais tukstančių kluiknoja po šiuos tyrus. Tik tai pa mažą dalelę žemės jie turi pavertę į dirbamą dirvą. Žemė čia labai derli, mėšlo niekad nereikalauja; vietoms žiemos visiškai nėsant, javus renka dusyk per metą. Čianyškščiai didžlobiai nesirūpina apie uždėjimą kokių pramonių ir viskas,

kuom jie užsiima, tai yra tik auginimas gyvulių — ypač šiose provincijose: Entre Rios, Santa-Fe, Buenos Aires, Cordoba, Corrientes ir daug k. Kintur tai žemė yra prastesnė, reikalauja mėšlo ir reikia daryti kanalai dēlei laistymo dirvų. Čia kur mes dabar gyvename, tai 10 metų atgal dar buvo pustynės ir čia jau žemė prastesnė, negu šiaurinėse provincijose. Šia skrytis vadinasi Patagonija. Čia da yra labai daug rečių (—pustynių); didžiausi kalnai šauja višūnėmis į mėlinus debesis; pakalnėse randasi nuslinkusių sukraėjusių akmenių ir marių liekanų visokių kiaukutų, kalkakmenių. Kalnuose yra dideli sluoğsniai anglių ir vietomis randama aukso. Nežinau, dėlko tų žemės turtų vietiniai turčiai dar nekasa. Čia kraštas yra daug šaltesnis, negu kitose provincijose: sninga nuo pusės gegužės iki pusės rugpjūčio, nors šalčių didelių ir nesti, ir per visą laiką gyvuliai buna ant lauko.

Čia Chubute yra ir indijonų. Jie vadinasi: čevuelči, araukonai ir foginai. Pas mus daugiausia maišosi čevuelči. Jie yra labai geri ir ramūs žmonės; atsižymi ypatingai mielaširdingyste, — žinoma, dėl tų, kurie su jais gyvena geruoju. Užsiima jie auginimu gyvulių; moka išdirbti labai puikius kailius dėl užsi-klojimo, vadinamus „čizauga“, ir maino tuos su kultūriškais sau reikalingais išdarbiais: miltais, geležies padariniais ir kt. Teipgi moka labai grazių mezginių daryti. Šiauriniai indijonai, sako, esą piktesni.

Argentinoje yra užvis daugiausia italų; toliaus eina žmonės išėiviai iš kitų visokių kraštų.

Čia klimatas labai sveikas, visuomet, vėsus ir vėjuotas, tiktai žiemos laike kai kada patviniai daug pridaro blogo.

Skaitydami laikraščiuos randame rašant apie didelę karę Maskolijos su Japonija. Tai vis mat dedasi už tos rusko carpalaikio godybės. Kiek ten krinta ir mūsų brolių lietuvių, tai net baisu ir pamislyti. Tas duoda progą atminti senus laikus ir Lietuvos teip vad „pagoniškus“ kuni-gaikščius — Gediminą, Vytautą ir kt., ant kurių visos šalys gulė už jų „pagonystę“, norėdami antmesti savo „krikščioniją“. Tie biauūs maskoliai vargino ir plėšė ir mūsų šalį, kaip dabar nori įkabinti nagus į „pagonišką“ Japoniją. Jeigu sulyginame, kaip laikuose pagonijos po berlu Vytauto Lietuvoje žydėjo šventa liuosybė ir kaip dabartinėje pagoniškoje Japonijoje žmonės ugdira ramią kultūrą, tai rasime labai didelį panėsumą tarpe tuolaikinės Lietuvos ir dabartinės Japonijos. Visi iš jų kuno išplėšė po gabalą. Ypačtingai maskolius pasiliko tokiuom patim barbaru šiadien, kaip ir buvo keli šimtai metų atgal. *Juozapas Šlapelis.*

Užkvietimas.

Mums tapo prisiūsta žemiau sekantis hektografuotas užkvietimas prie sądarbininkystės ir prenumeratos ant naujo Peterburge išėisiančio „Lietuvių Laikraščio“, kurį čia ištiesai ir patalpiname. Jis skamba sekančiai:

Gerbiamasis P.

Skaitau sau už garbę pranešti Tamstai, kad 2 d. spalio šių metų gavau nuo valdžios pavelijimą išleidinėti Peterburge pirmą savaitinį laikraštį: „Lietuvių Laikraštis“. Turiu geriausius norus pasidaruoti mūsų krašto labui, bet gerai suprantu vienas neišgalėsias: tai ne vieno žmogaus darbas. Todėl užprašau maloningai Tamstą į tą bendrą darbą. Žemiaus paduodu už

tvirtintą mano laikraščio programą. Pirmą numerį ketinu išleisti šių metų pradžioje gruodžio. Maloningai prašau Tamstos neatsisakyti nuo mūsų bendro darbo ir kuogreičiausiai atsakyti, ar prizadat apsirinkti vieną kokį atskirą programo skyrių, ar tik retkarčiais, pagal aplinkybių siuntinėti straipsnius ir žinias atsakančius programui.

Su didžia pagarba

Išleistojas

Programas.

1. Ukazai ir valdžios paliepimai. Telegramos.
2. Moksliški straipsniai. straipsniai apie atsitikimus iš viešo ir politiško gyvenimo.
3. Feljetonai.
4. Eilės.
5. Belletristika: romanai, apysakos, pasakojimai.
6. Techniški straipsniai, prekyba, žemdirbystė, straipsniai apie amatus.
7. Literatūros apžvalga.
8. Žinios ir korespondencijos šipus sienos ir užsienij'.
9. Muzika, teatras, daila.
10. Teismų (sudų) kronika.
11. Bibliografija, mišinys.
12. Atsakimai prenumeratoriams.
13. Pačtos skrinutė (redakcijos atsakimai ir paaiškinimai prenumeratoriams).
14. Apgarsinimai.
15. Illiustracijos tekstui.

KARĖ

Maskolijos su Japonija.

Kruvinos imtynės Kvantuno pussalyj, prasidėję nuo 26 lapkričio, privedė maž daug prie šių rezultatų: japonai užėmė keturis vidurinius portus, tarp tų vieną vadinamą „Du šimtai tris metrai“ kalną. Apie tą kalną japonai padėjo neišsakytai daug aukų: sako, bene, 15,000 kareivių žuvę. Jeigu jis pilnai būtų į japonų rankas pakliuvęs, tai galima būtų jiems tą

paskaityti už svarbų laimikį: užtrauktos ant višūnės tokio augšto kalno kanuolės ir kiti šaudomi įrankiai, kontroliuotų visą benykstantį maskolių abazą Porte Arthuro, ir pri-skubintų išrisimą to porto problemos. Bet „203 metrų“ kalnas dar visiškai japonų rankos nepateko; maskoliai pagaliaus tik ką jo vėl neatgriebė, ir šiaurinė pusė dar beveik tebėra jų rankose.

Baltiko laivynės pirma dalis—po vada adm. Rozdestvenskio — jau aplenkė Geros Vilties žemgalį, antra dali jau įėjo įplaukon arabiškų jurių ir trečia—pasiekė Tangierą. Menama, jog Togo bandys laivyną pasitikti kur apie ribas ky-niškų jurių ir užduoti mušį.

Dalis darbu.

¶ TELLURIDE, COLO. Anglekasių straikas tapo urėdiškai per uniją uždengtas, ir darbininkai sugriš prie darbo ant šių sąlygų: 8 val. dienos darbo ir mokestis mažiausia \$3,00 dienos.

¶ NEW YORK. Čia tapo atlaikytas susivažiavimas Citizens' Industrial Alliance of America, ant kurio buvo apie 400 visokių pramoninkų. Šnekėjosi, kaip greičiau išnaikinti unijas ir socializmą. Konvencijos pirmsėdis Parry pranešė, jog apie 1000 visokių darbiečių per šį metą tapo pastatyta ant principo „atvirų šapų“, prie ko 250 tik vienoje Chicagoje. — Kuomet unijų vadovai su kapitalistais valgo gardžius pietus, šių tarnai nesnaudžia — jie smaugia ir naikina unijas, kiek įgalėdami. O ką daro dėl savo labo nelaimingi trumparegiai darbininkai? O-gi jie perka tukstantinius namus dovanoms savo vadovams, ir švenčia jų gardžių pietų paminėjimus...

Iš Amerikos.

Senatorius
vertelga.

Massachusetts senatorius Crane pervedė savo visas pabirkas, Pittsfielde, Mass., savo sūnui; mat Suv. Valstijų tiesės užgina senatoriams užsiimti „bizniais“, o vienok jis juos varė per 20 metų, visur kur juos remdamas valdžios, tai yra žmonių kaštais. Pavezdamas sūnui, žinoma, rado skylę išlįsti nuo tiesų drausmės, bet išnaudos žmonių užsitikėjimą kaip ir pirma.

Biaurus
pasikėsėjimas.

Prezid. Roosevelt sutrėmė Bostono kasdienraštį „Herald“ uždrausdamas Washingtono urėdiškiems departamentams suteikti to laikraščio reporteriams visokias žinias. Mat „Herald“ patalpino paveikslėlių apie Roosevelto vaikus, kurie žiauriai kankinę gyvą kurkiną, o tėvas į tą žiūrėdamas juokėsis. Didesnė pusė laikraščių tokia prezidento cenzura labai pasipiktino, ir Roosevelt savo cenišką padavyjimą vėl atšukė.

Naujas laikraštis.

Chicagoje menama uždėti naujas, didelis socialistų kasdienraštis. Nors jo vyriausiu mieriu bus agitacija socializmo ir įsteigimo kooperatyviškos respublikos, tačiau jis bus pradetas ant kapitalistiškų pamatų su New Jersey čarteriu.

Pinigu o čia us
sauvalė.

Kapitalistas Leiter nusipirko tulį laiką atgal gabalą laukų Illinojaus valstijoje ir padavėjo miestuką Zeigler. Nepailgo potam atidarė jis ten anglių kasyklas. Bet vėliaus pradėjo labai sukti angliakasiams algas, per tai tie ir pametė darbą. Leiter atgabeno skebsus. Bet kad unijistai nenorėjo skebų užleisti, tai Leiter išmeldė nuo valdžios miliciją ir miestukas tapo padėtas

ant karės tiesų. Tuom nepasikakindamas, Leiter slaptai apginklavo tytveikas valkijozų šaudyklėmis ir prisakė jiems išvyti iš apielinkų visus unijistus. Iškilus jo sauvalėi į viršų, jis tapo patrauktas po sudu. Tiesos škelbia už tokį biau-rų darbą iki 5 metų kalėjimo. Bet ar jis taps prigulinėiai nu-baustas, reikia abejoti.

Iš lietuviškų dirvu Amerikoje

Baltimore, Md. Vietinė lietuvių teatrališka dr-stė atlošė (kada? R.) teatrą, ant kurio buvo perstatyta tragedija po užvardžių „Mindaugis“. Pati tragedija yra labai gražus dramatiškas veikalėlis, bet ant šio teatro jos vertės publika nepatėmijo. Visųpirmu aktorai beveik visai nemokėjo savo rolių, o paskiaus visą įspūdį sugadino neatsakančios prie-taisos ir aprėdalai. Po teatro buvo, kaip paprastai, balius, bet šokti jau nebebuvo kada, nes per nemokėjimą lošti teatras labai ilgai nusitęsė ir sugaišino šokikams visą gerąjį laiką. *Buvęs ant teatro.*

Montreal, Canada. 30 d. spalnio čia susitvėrė lietuvių pašalpinis klubas, liuosas nuo kokių nebut tikėjimiškų pažvalgų. 13 lapkr. buvo laikytas susirinkimas, kur geros va-ktos tautiečiai suaukavo \$3,00 aukų tautiškiems reikalams, kurias šiaip skiriam: \$1,00 kankintiniam, \$1,00 „Ašrai“ ir \$1,00 lietuviui nelaisviam Japonijoje. Tie pinigai tapo pasiūsti „Lietuvai“ (Čia apleidžiam aukautojų vardus, nes mes niekad os jų netaipiname be pinigų. R.). Nors maža tai auka, bet tikimės, jog su laiku mūsų klubas įstengs ir ką geresnio atlikti.

A. Savukaitis.

Union, City, Ct. 25 lapkr. pone Katarina Plikaitienė užprašė keletą savo pažįstamų

ant paminėjimo jos gimimo dienos. Čia susirinkę vienu-čiai, besilinksmindami, užsi-minė apie nelaimingus mūsų tautiškus darbininkus ir sudė-jo aukų \$1,25, kuriuos paski-riame Vištaliui ant tabako.

B. Kamaitis.

39 n. „V. L.“ J. Kazakevyčius atsišaukė į vietinę šv. Jurgio dr-stę, pasiteiraudamas, kur dingę tie pinigai, kuriuos J. Bekeraitis, V. Baratinskas ir V. Karbauckas vardan mi-nėtos dr-stės surinkę nuo vi-suomenės dėlei išleidimo velio-nio Griešiaus bijografijos. Ant to minėta dr-stė paaiški-na, kad ji niekuomet to nebu-vo užmanusi ir neturi tų pini-gų savo izde. Minėti tautie-čiai tą spekuliaciją padarė ne pagal dr-stės nutarimo, bet ant savo vardo. Taigi ir su-rinkti pinigai turi būti reika-laujami nuo jų, o ne nuo dr-stės.

Mūsų šv. Jurgio dr-stė ant susirinkimo 16 spalnio š. m. paskyrė iš savo izdo \$33,00 dėlei paremimo išleidime Griešiaus bijografijos ir sušelpimo moksleivių (kur tie pinigai ir po kiek kam skiriama? R.). Reikėtų tas darbas atgaivinti ir stumti priešakin.

Sekr. dr-stės *J. Žemaitis.*

Wilkes-Barre, Pa. 27 d. lapkr. atsibuvo krikštynos pas tautietį M. Padolskį, kur susi-rinkę svėčiai, per užmanymą J. Tumoso, sumetė \$1,90 aukų tautiškiems reikalams, kurias paskiriam šiaip: \$1,00 moks-leiviams ir 90c. kankintiniams. Nors užmanytojui prisiejo bis-kį nukęst nereikalingų kalbų nuo kai-kurių tamsių ypatų, bet radosi vienok ir tokių, ku-rie širdingai pritarė ir paau-kavo. *Laismanis.*

Forest City, Pa. Aš buvau užmanęs čia įkurti lietuvišką knygynėlį ir podraug vakarinę mokslainę angliškos kalbos.

Keletas tautiečių tą naudingą užmanymą karštai parėmė ir prisidėjo, kas kiek išsigalėda-mas, pinigais. Tuos pinigus aš prie visų akių įdaviau palai-kyti Antanui Dovydai, pakol aš dar darbavaus jieškodamas daugesnio draugų. Bet ne-trukus minėtas A. D. kažkur su pinigais išvažiavo, ir mano visas triušas nuėjo niekais. A. D. pasirodė geru lietuviu, ir žadėjo prisirašyti prie S.L.A. ir T.M.D. (tokių pažadų dar neužtenka buti geru žmogumi! R.). Šiuo mi, priverstas per savo draugus, paduodu į „V. L.“ atsišaukimą prie p. A. D., kad mes tuos pinigus skiriame Lietuvių Socialistų Partijai, kuriuos tegul jis ir prisiunčia „V. L.“ redakcijon, arba pa-rašo į mane laišką.

A. M. Makauckas
P. O. Bx. 312, Forest City, Pa.

Turners Falls, Mass. Ap-sistojus darbams plytnyčiose, daugelis žmonių pritruko darbo; aimanuoja darbininkai, nes neturi nė pinigų, nė darbo. Tuli važiuoja jieškoti uždarbių į girias, ir į kitus miestus; dau-gelis važiuotų ir senon tėvy-nen, bet bijosi, kad ruskis ne-paimtų į karę. Čia žmonės rodos tik apie karę ir rupinas; vieni sako: tai gal mano brolių paėmė, kiti: tai gal mano tėvą ims. Iš pradžių dar radosi ir velijančių carui laimėti, bet dabar beveik visi baisei jį keikia. Mat daugumas suži-nojo kad jų broliai, draugai ir pažįstami tai tapo užmušti ka-rėje, tai amžinai sužeisti. — Šeip jau čia lietuviai apie tau-tiškumą menką teturi nuovo-ką. Rods nesenei per rupesnj A. Zelenio buvo surinkta pora dolerių aukų, bet tai turbūt pirmiausia iš šios apygardos auka. — Vietinė šv. Petro dr-stė silpnai stovi, nes žmonės nenori suprasti dr-ėčių verty-bės; jie mislina, kad pinigai sudėti klius kam kitam, ir per-tai neprisidėda. Kuopa S.L.A.

tėra vos iš 5 sąnarių. Buvau mėginęs paklabinti vietinius lietuvius sutverti kuopą T. M. D., bet tas pasirodė balsu ant pusėsios. Čia mes esame 2 sąnariai T.M.D. — aš ir p. Čelkis. Aš išsyk bandžiau jį kalbinti, kad nors iš dviejų sutvert kuopa, jis atsakė kad „butų gerai“. Vienok girdžiu dabar, kad jis prisirašė pavieniui.

K. P. Šimkūnis.

Jersey City, N. J. 23 spalnio atsibuvo vestuvės Antano Mačiūlio su Teresa Radzevyčiute, kur svečiai per užmąymą Pijūšo L. Kačergio, kurs paaikškino padėjimą nelaimingų kankinių po maskolių jungu, nutarė padaryti kolektą, ir perėjus per besilinksminančius svetelius surinkta tapo viso labo \$11,19, kuriuos visus paskiriame kankintiniams.

Vardan aukavusių

P. L. Kačergis.

Mahanoy City, Pa. 24 lapkr. jaunų lietuvių klubas turėjo balių, kuris atsibuvo gana gražiai. Reikia pagirti Mahanoy City lietuvišką jaunimą vien už tai, kad laike višo susirinkimo žmoniškai apsieina, ir kalbasi tarpe savęs iš didesnės dalies lietuviškai. Tuomi parodo svetimtaučiams, jog lietuviai supranta vertę gražaus pasielgimo ir paguodoną savo kalbos. Prie lietuviškos kalbos ir gražių pasielgimų reikia vien kad Mahanoyjiečiai susiprastų, ir pradėtų daugiau dirbti abelnai dėl savo tautos labo. Lietuviška patarlė sako, jog niekas iš karto nestojo tobulu. Taigi ir lietuvių supratimas negali įvykti umu laiku. Nenoriu but pranāsu, bet reikia tikėti, kad netolimoj ateityje Mahanoyjiečiai susipras, ir tautiškuose darbuose pasivys kitų vietų savo vientaučius. Pradžia visados darbą gaisina, taigi reikia pradžios, o paskui parbas eis sparčiu žingsniu.

Bet visokia pradžia yra sunki. — Čia yra pora tautiečių sąjandžių supratimą, ir tautystės sėkia ir paberti grudeliai anksčiau ar vėliau išduos vaisių.

Alceivis.

E. St. Louis, Ill. S. Daukanto tautiška Dr-tė, prigulinti prie S. L. A., laikė savo susirinkimą 9 spalnio, ant kurio prisirašė 5 nauji sąnariai prie S. L. A., tarp jų net viena moteris, p. Vosgirdienė. Mat kitoms tamsunėms, S. Daukanto dr-tės sąnarių nenorint nė ant gspados laikyt, ji net prisirašė prie S. L. A., norėdama parodyt tuomi, kad yra dar išmintingesnių moterų. Straikai daug sulaukė minėtą dr-tę nuo plėtojimos, bet galima tikėtis, kad ji vėl atsigaus prisidedant geriems sąnariams, o teipat prigelbiant kun. Šlamuį, kuris prizadėjo visados mūsų dr-tės susirinkimus užsakyti bažnyčioje, su paaikšnimu, kad nė S. D. dr-tė, nė S. L. A., nėra niekuomi priešingos tikėjimui nė bažnyčiai; užtai kun. B. Šlamas yra vertu pagyrimo. Jis sako, kad tie dabartiniai lietuvių partijiškumai, ir ant vieni kitų užsipuldinėjimai, nieko gero neatneša, tiktai stabdo tautos pasielkimą; reikia visiems susivienyti, o tada galėsime ko svarbesnio nuveikti. Matysime, ką tie mūsų „dievuoliai“ pasakys? ar jie ir kun. Šlamą apšauks bedieviu? Reikalinga dar priminti, kad mūsų tamsunai, užsipuldinėdami ir apšmeiždami S. D. dr-tę, ir pamatę, jog jiems tuomi nesiekia ją suardyt, užsidejo ir jie savo „Švinta Jūzupa susaide“, kur visi „Švinti Ryma Katelika“ sau galės susilindę tunot; girdi, patraukę visus S. D. dr-tės sąnarius prie savosios, ir tada neesantiems bedieviams bus pabaiga amžiaus. Girdi, „Ka ta Simana Daukunta susajdi tap gera, kудie any neusidieje švintoje varda? Kудie

gal pry anos Prūsą, kitoky atskalūną prygulieti? Nerėk nie spaviedys, nie mišių švintų, nie potierių, nu a tą ne bedievią?“ Nors ir kun. Šlamas aiškina, kad tokios caramonijos prie pašelpinių draugysčių nieko svarbumo neturi, kadangi tam yra parapija ir bažnyčia, kurios rupinasi apie tikėjimiškų pareigų pildymą; bet jie savo dirba ir lietuvius nuo tautišku reikalų atkalbineja; kadangi, pagal jų nuomonę tas viskas bedieviška ir gana.

Laumės Vaikas.

Edgemont, Ill. 8 lapkr. elektriškas karas „East St. Louis and Suburban Railroad“ pagriebė lietuvi Joną Gedvilą, paeinantį iš Eržvilko parapijos, Raseinių pav., Kauno gub., ir sudraskė ant vietos. Velionis buvo tik 23 metų senas, Romos-katalikiško išpažinimo, dirbo anglių kastynėse. Edgemonte ir French Village, Ill. jau yra apsigyvenę keli lietuviai; minėti kaimai randasi tarp East St. Louis, Beleville ir Collinsville, Ill., pro kuriuos eina elektriškas geležinkelis.

Laumės Vaikas.

Susivienijimo L. A. reikalai.

Elizabeth, N. J. Liet. Sunų Dr-stė nutarė pp. Valentinavyčių ir Paseką iš provos komisijos prašalinti, kaipo parsidavusius priešingai pusei, o į jų vietą išrinkti J. Kazakevyčių ir Dr. Želviuę. Provą užbaigti kuogreičiausia perkeliant ją iš Equity sudo į Grand Jure.

Komitetas.

So. Boston, Mass. Šv. Kaz. Dr-stė nutarė įnešti: 1) kad geriau būtų susitaikinti abiems Susiv.; 2) nesutikimai tarp provos komisijos tur but taikomi per Centr. Kom. arba palikt iki busimo seimo; 3) Dr-stė apgailestauja Brooklyn kuopos per tolimą nužengimą; 4) apie provą ir nesuti-

kimus komisijos negarsinti pirmiaus per organą. bet perduoti Centr. Kom. *Komitetas.*

Cleveland, Ohio. mūsų kuopa buvo sušaukusi susirinkimą, ir pradėjus svarstyti apie provą, kuopos pirmsėdis Sesevyčia pertarė, kad tas esąs nereikalingu, nes jis neįtikėjęs į p. Mikolainio pranešimą. Susirinkimas suskilo į dvi puses, ir priešingoji pirmsėdžiui susirinko kitoj vietoj, kur ir nutarė, komisiją provos naujai pertaisyti, pridodant prie p. Mikolainio šiuos tautiečius: pp. J. Naujoką, V. Jankaučką ir J. Sirvydą.

Vardan keleto *K. Rakas.*

Nuo Red. Demoralizacija tarp kuopų apsireškė pilnu sukuriu. Gauname iš daugelio vietų laiškus pavienių, kurie eina prieš nuomonę kuopų ir paluoda savo patarymus rinkti naują komisiją, arba daryti tą ir tą. Jau mes pirmiau davėme pasargą, kad tokie pavienių balsai neturi jokios vertės, jeigu kuopos nutaria kiteip; atkartojame tą ir dabar, kad pavienių nuomonės, išimant S.L.A. viršininkus, nepatilps, nes kiekvienam a šku, jog jos neturės jokių gerų vaisių. Kuopų nutarymus teipgi, kiek galedami, dėl stokos vietos, sutrumpiname, palikdami tiktai patį branduolį svarstymų.

Naujai prisirašę prie Susivienijimo Liet. Am.

W. Lynn, Mass. N 77 dr. S. Kaz.

Juozas Verseckas
Adomas Raseinis
Aleksandra Mosevyčienė
Stasys Lukašavyčius
Adomas Andriulionis
Bernas Linas Aliukonis
Kristupas Bekša
Jonas Skendalis
Vitalias Seilius
Vincas Vesa
Juozas Paltanavyčia
Antanas Srinoginis
Karolius Sobacius
Jonas Uždavinis

Vincas Balkus
 Antanas Vaškevyčius
 Alizas Dubinckas
 Juozas Bublīs
 Juozas Kalinas
 Petras Paulauskas
 Stasys Markevyčius
 Aleksandra Miglinas
 Pranas Gudinas
 Andrius Sinkevyčius
 Antanas Stankus
 Lawrence, mass. 41 kuopa
 Barbė Jankauskienė
 Emilija Kukiūtė
 Mikalina Venckitė
 Romualdas Kentro
 Juozas Vaskelānis
 Antanas Bagdžiūnas
 So. Boston, mass. dr. Liet. Dukt.
 Rozalija Jatulevyčiūtė
 Marcelė Dovydaičiūtė
 Marė Klepūnūtė
 Antanina Gvanatauskiūtė
 Juzefa Dusevyčiūtė
 Väterija Vaitiekajė
 Nanticoke, Pa. 12 kuopa
 Ona Norkaitienė
 New Haven, Conn. 84 kuopa
 Antanas B. Kvedera
 Viktorija Kvederienė
 Kazimieras Valavyčia
 Antanas Adašūnas
 Liudvikas Hofmanas
 Ona Hofmanienė
 Ignotas Guldupis
 Agota Guldupienė
 Springfield, Ill. 79 kuopa
 Vincas Botneinis
 Selvestras Raskevyčius
 Jonas Tunila
 Juozas Kasiulis
 Vincas Muslina
 Turners Falls, mass. 94 kuopa
 Agota Čalkienė
 Motiejus Subačius
 W. Lynn, mass. 102 kp. Lietuvaičių
 Marcelė Miglinienė
 Petronė Vinkenienė
 Ona Andriulionienė
 Rozė Jarmalavyčienė
 Malvina Balkuvienė
 Alena Užlavinienė
 Petronė Balkuvienė
 Jieva Singulskienė
 Ursė Palčiauskienė
 Karolina Jankauskiūtė
 Karolina Ginkitė
 Liudvika Miškiniūtė
 Jadvyga Keritė
 Ursė Vilkiūtė
 Marė Kriaučiūniūtė
 Teklė Stadalnykienė
 Ona Jankauskienė
 Marė Simkoniūtė
 Torrington, Conn. 55 kuopa
 Juozas Maskeliūnas
 Agota Miliauckienė

etroit, mich. 21 kuopa
 Marė Masevyčienė
 Agota LabaŃauckienė
 Jonas Strakalaitis
 Mahanoy Plane, Pa. 16 kuopa
 Stasys Ivanauckas
 Breslau, Pa. 68 kuopa
 Juozas Česna
 Lost Creek, Pa. 4 kuopa
 Kazys Aleksynas
 Katrė Pledziūtė
 Vladzė Bousevyčiūtė
 Kazys Pusiauckas
 Herminie, Pa. 99 kuopa
 Mikas Kubilius
 Veronika Kubilienė
 Kazys Svaldėnis
 E. St. Louis, Ill. S. D. N. 88
 Jonas Brazys
 Juozas Makarevyčius
 Antanas Vizgirdas
 Petronė Vizgirdienė
 Antanas Kazanavyčius
 Gilberton, Pa. 39 kuopa
 Ignotas Piliackas
 Katrė Dambrauckienė
 Tamošius Siaudzius
 Pranė Šiaudziūvienė
 Johnston, Ill. 103 kuopa
 Jonas Kirtiklis
 Antanas Simkus
 Juozas Skreliūnas
 Julius Bnnis
 Izidorius Sarčėka
 Jurgis Karnoskas
 Motiejus Vaškis
 Juozas Menkevyčius
 Cleveland, Ohio. 14 kuopa
 Povylas Palilionis
 Petras Sertvidas
 Jieva Sertviniėnė
 Elijošius Kupėiūnas
 Pranciškus Zubinas
 Jonas Stakenas
 Antanas Krėščiūnas
 Brooklyn, N. Y. 38 kuopa
 Marė Šnaidariūtė
 Marė Titliūtė
 Stasys Gumalauckas
 Petras Draugelis
 Zofija Pileckitė
 Elzė Kasperitė
 Veronika Kasperitė
 Aleksandra Lapo
 Antanas Deltuva
 Simas Abromavyčia
 Elzė Sidabriėnė
 Jonas Siopis
 Bridgeport, Conn. 51 kuopa
 Monika Mikelaičiūtė
 Jonas Pašukinis
 Zuzana Pašukiniėnė
 Ona Petrauckiūtė
 Jonas Brustaitis
 Rochester, N. Y. 69 kuopa
 Konstantinas Biskis
 Juozas Biskis
 Juozas Daugirda

Tyre, Pa. 70 kuopa
 Ursė Ilguniūtė
 So. Omaha, Neb. 87 kuopa
 Antanas Valentėlis
 Newark, N. J. 27 kuopa
 Jokubas Saveiūis
 Springfield, Ill. 79 kuopa
 Agota Tunilienė
 Yonkers, N. Y. 90 kuopa
 Juozas Dabšys
 Wilmerding, Pa. 42 kuopa
 Antanas Karšis
 Simas Vaitulavyčius
 Pittsburg, Pa. 40 kuopa
 Juozas Rožanskis
 Pranė Žilinskiūtė
 Antanas Kleinavyčia
 Juozas Mašanauckas
 Jurgis Samuilis
 Juozas Ertmonas
 Martinas Povylaitis
 Vincas Mačiulevyčia
 Viktorija Jutelienė
 Teofilė Česnulevyčienė
 Mikalina Geležauckiūtė
 Marė Mockevyčiūtė
 Juozas Krauzlis
 Veronika Raukštienė
 Stasys Janulis
 Klemėna Stankus
 Grand Rapids, Mich. 60 kuopa
 Damicelė Gaubienė
 Union City, Conn. 20 kuopa
 Paulina Radveikiėnė
 Agota Kriaiėmonienė
 Vincas Sverėckis
 So. Boston, mass. 32 kuopa
 Marė Butkuvienė
 Antanas Nevulis
 Pranciškus Ramanskas
 Motiejus Matulaitis
 Marcelė Pocevyčienė
 Juozas Dedinas
 Jonas J. Zupkauckas
 Jonas Zupkauckas
 Magdė Vasiliauckiūtė
 Agnieška Sandziūtė
 Valentinas O. Marėinskas
 Sinas Kazlauckas
 Jonas Čepulis
 Mahanoy City, Pa. 31 kuopa
 Juozas Petrikas
 Marė Petrikiėnė
 J. J.
 Andrius Jukelis
 Simas Petrikys
 Andrius Gustaitis
 Brookiyn, N. Y. 83 k. dr. Dram.
 Jurgis Petrauckas
 Adolfas J. Kubilius
 Jonas Stankevyčius
 Tamošius Petrauckas
 Viktoras Dabkevyčius
 Stasys Arlauckis
 Minersville, Pa. 13 kuopa
 Antanas Streigis
 Povylas Burbulis
 T. Astramskas.
 S. L. A. sekretorius

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“.

Brangūs draugai! Šiomis dienomis išsiunčiau pas nekurios pirmsėdžius T.M.D. kuopų tikiety, po 10, ant pardavimo. Kiekvienam negalėjau parašyti ilgo laiško su paaiškinimu, todėl, broliai, meldžiu jus visų kartu, kad atjaustute reikalingumą išpardavimo tų tikiety. Tikiuosi, kad kiekvienas kareivis T. M. D. pasidarys ir išleis po tuos kelis tikiety į savo artimus. Pinigus nusiųskite tiesiog kasieriui, o vardus, pravardes ir numerius man. Laiko imam vieną mėnesį, ir tą laiką, matosi, galim tą mažą darbėlį atlikti. Aš jau pardaviau 23, jūs gi turite po 10...

Paveikslą šitą padovanojo mums p. F. Bagdonas, iš New Yorko. Dovana labai puiki: paveikslas turi 5 pėdas ilgio ir pritinkamo platumo, ant druto audeklo nupieštas. Geradėjui mūsų, p. F. Bagdonui, busim visada dėkingi už teip puikią dovaną dėl T.M.D.

Šiomis dienomis apturėjau laišką nuo p. A. B. Strimaičio iš Mahanoy, City, Pa., kuriame tas mūsų tautietis praneša, kad jisai nori padovanoti T.M.D. siuvamą mašiną kurią jisai išlaimėjo ant tikiety. Pažadėjimą priėmiau maloniai ir, tikimės, kad p. Strimaitis atneš daug gero T.M.D. su jo dovana ir išpaus savo pėdą į istoriją T.M.D., o kartu ir lietuvių tautos.

P. Norkus, iš Passaic, N. J., praneša, kad tenai sutvėrė su gerais draugais kuopelę T. M. D. iš 10 sąnarių. Sveikinam jumis, broliai, ir linkim jumis tvirtybės užsilaikyme ir kartu kariauti prieš tamsybę.

Brangūs draugai! mes galim tikėtis, kad mūsų ateitis daug pasigeris ateinančiuose metuose; tiktai drutinkimės prie darbo; linksmos žinutės tegul mus pastiprina.

M. Paltanavičia prez. T.M.D.

Nelaisvių reikaluose.

Keletas guodotinių vientaučių prisiuntė ant mano vardo delei esančių Japonijoje lietuvių nelaisvių visokios literatūros, viso labo apie 16 svarų, prie ko dar aš pridėjau savo knygelių ir laikraščių svarbesnės įturos ir pasidarė siuntinis nuo 40 sv. Tą visą pasiunčiau į Japoniją ant vardo karės ministro per American Express Co. Kaštus pasiuntimo apmokėjo T.M.D. Beto dar tapo man prisiūsta 8 poros razančių su škaplieriais ir 3 egz. kantičų, bet šie nors ir šventi dalykai, nebegalima buvo sutalpinti į skrynią.

„Lietuva rašė apie padarymą sutarties Amerikos pačtos su Japonija apie veltą persiuntimą literatūros nelaisviams. Bet kada aš pasiteiravau pačtoje, man atsakė, jog ji nieko nežino apie tokią sutartį.

J. Naujokas.

Atsiszukimas

į visus lietuvius darbininkus, socialistų kuopas ir pavienius, unijas, draugystes ir visus geros valios vientaučius.

Jau daug amžių prabėgo, kaip didesnė dalis žmonijos neša baisų ekonomišką ir dvasišką jungą uždėtą per kitą mažesnę dalį apsukresnių žmonių. Pharaonai, imperatoriai, ciecoriai, karaliai, kunigaikščiai, bajorai ir dvasiškija, iš vienos pusės, o milijonai gladiatorių, vergų, nelaisvių, darbininkų ir skurdžių, iš kitos, veda per kelis tukstančius metų nuolatinę kovą tarp savęs: pirmieji siurbia visas sultis iš darbininkų ir prastų žmonių, antrieji mėgina visokiais būdais nusikratyti siurbikais. Istorijos lapai numarginti sukilimais vergų ir gladiatorių, didelėmis revoliucijomis ir smulkioms/maišatimis, suokalbais ant carų ir karalių ir kasdienėmis demonstracijomis išbadėjusių skurduolių. Ir mes matome, kad beveik ir pati vi-

sa istorija yra niekas kitas, kaip tik tai ištisa kronika nuolatinės kovos tarpe alintojų su alinamaisiais. Ir ką laimėjo ikišiolei paniekinti vargdieniai-darbininkai? Ar daug padarė jie sau gero su sukilimais ir masyviškais pasipriešinimais įsi galėjusiems pasaulės despotams? Baisi tamsybė pačių vargdienių ir neturėjimas nė menkiausio prisiruošimo prie ginkluotos kovos beveik visada privedė prie to, kad tukstančiai sukilusių krito po audromis despotizmo kulčių; pasekmės buvo tokios, kad vieni iš jų patilzo kraujuose, kitiems po to tape uždėta dar stambesni pančiai. Proletarijus buvis pasigerindavo, pagrastai, labai menkai. Mažą rolę ir dabar lošia smulkios kasdieninės kovos vargdienių pavidale demonstracijų ir straičių; mes paakiui matome, kaip galybė karalių, milijonierių, ir kitų visokių čiułpikų žmonių triuso vaisių ir prakaito, eina vis stambyn ir stambyn, o beturčiai-darbininkai slinksta į vargus gilyn ir gilyn.

Pasimokinę iš tokių baisių praktiškų, vargdieniai priversiti tapo jieškoti kitokių būdų kovai su savo pavergėjais.

Štai jau pirmoj pusėj praejusio šimtmečio Prancuzijoje po kruvinių revoliucijų užgimsta garsi komuna. Pirmi žodžiai evangelijos socializmo: „proletarijai visos pasaulės, vienykitės“ plačiai praskambėjo po pasaulę ir įnešė žmogaus vargdienio širdin tą sąmonę, kad viso svieto darbininkai yra jo broliai, kasinėja tą pačią motiną-zemę ir savo darbo vaisiais peni tokius pat dykaduonius, kaip ir visur; kad nusikratyti jais, reikia eiti į visasvietinę vienybę. Ir tie žodžiai umai rado visose šalies sau malonų atbalsį; laipsniškai jie išaugino savo prasmę į gigančišką proletarijus kryžei-viją. Ir šiandien mes matome, kaip tas šauksmas yra tuk-

tančiais lupų atkartojamas ir užia galingu gaudimu nuo Tiki-ojo Okeano iki Sakalino, nuo pietinio poliuso iki šiaurinio.

Kova proletarijus nuo bevaisinių pastangų ir sukilimų, persikeitė į budą ramios, bet smarkios evoliucijos. Vargdienio idealas išsidirbo į vienintelę formą. Tuomi yra s o c i a l i z m a s .

Be kruvinių aukų, be pralošimų, su pilnu aprokavimu ateities, syki suprstas per liudę socializmas nesulaikomai zengia ir zengia pirmyn. Nieko jam negiluoja carų ir karalių kanuolės, nė kapitalistų milijonus kaštuojuanti žabangai, nė kunigų keiksmi. Socializmas yra lyginai nematoma dvasia, kuriai jokia materijališka ištvarka negali pakenkti. Socializmo yra tokia gresmi galybė, kad prieš jį susivienijo visos priešingos viena-kitai partijos: konservatoriai su klerikalais, republikonai su demokratais, liberalai su pseudo-progresistais; visi tie pirmiaus nuožmiai kariavę tarpu savęs, dabar susijungę kovoje su socialistais. Katalikų bažnyčia, kuri, anot anojo garbaus jaunikaičio iš Nazareth, nesibi-janti „nė pragaro vartų“, per sigando ramaus socializmo, ir velionis popiezius Levas XIII bandė net sutverti partiją krikščionių-socialistų, idant padaryti tuomi reakciją ir atkreipti plačios minios akis nuo idėjos tikrojo socializmo.

Kas yra tas socializmas, kurio visi galinčiai, „dievo pateptiniai“, ir nešėjai mokslo „artimo meilės“ teip bijosi, ir virpa prieš vieną tik paminėjimą to žodžio?

Studijuokime socializmą, ir dažinosime, dėlko jis yra bausis mūsų nevidonams. Atrasi-me, kad socializmas, tai yra antras biblijinis Maižis, kuris veda visus vargdienius iš Egipto nevalės; negana to, jis sutrupina ant amžių tą pharaonų kabalą, pavidale karalių,

jonų ir kunigų. Socializmas atima visą pasaulę iš rankų keleto, ir atiduoda ją visiems žmonėms, vienodą tiesą prie jos turintiems.

Atkartojame, studijavokime socializmą, nes jis yra mūsų evangelija, mūsų katekizmas, mūsų konstitucija, mūsų tiesos. Studijavokime jį, ir ant mūsų džiaugsmo, pamatysime, kad mūsų išnaudotojų baimė yra teisinga.

Bet neužtenka mums pažinti socializmą. Reikia mums dar tapti darbščiais nešėjais to naujo išganingo mokslo. Delei atgavimo politiškios ir ekomiškios laisves dar reikalaujasi nuo kiekvieno susipratusio proletarijus tapti sąnariu tos milžiniškios visasvietinės armijos. Reikalaujasi risti visiems vargdieniams į savo organizacijas arba partijas. Tik tai išvieno kovojant galima bus nuversti žiaurią galybę kapitalo.

Visos tos šalys, kuriose jau ankstesniai išsiplėtojo kapitalizmas, kur nuolatiniai kryžiai ir badmečiai priverte neturtelius pabusti iš ekonomiško miego, turi jau dideles ir galingas savo socialistiškas organizacijas. Vokietija turi 3 milijonus ir 25,000 socialistų balsų. Kitos šalys teipgi skaito netoli po milijoną beturinėcios. Paimkim tik Belgiją, kurios teritorija nė kiek nedidesnė už mūsų Texas, o turi 464, 811 soc. balsų ir 28 soc. pasiuntinius parlamente. Musų Naujasis Svietas, t. y. Soviet. Valst. Amerika su savo 80 milijonų gyventojų rinkimuose McKinley'o vos teturejo 304, 000 soc. balsų, arba 160, 811 mažiau negu mažytė Belgija. Ir beveik visos Europos viešpatysčių parlamentuose sėdi socialistų partijos nebevisiškai maža spēka, ir reguliuoja, kiek savo didžioma išigali, kapitalistų drivijimus bei buržuazų smagurius. Ir nors parlamentai, žinoma, nėra nuim-

lėtos vietos socialistų, tačiau ramios evoliucijos reikalavimai įspriaudė jų atstovus ten per nevalę, ir dėka tam tapo daug sučėdyta žmonių triuso bei atmesta šalin daugybė ne-naudingų kapitalizmo užmačių. Pagrįžkimė prie Amerikos. Pirmiaus minėjome, kad ji užperėjusiuosę rinkimuose turėjo balsų socialistų mažiau negu Belgija. Vienok šių metų rinkimai parodė, kad beveik nė viena šalis ant svieto nėra teip tinkama socializmo evoliucijai, kaip Amerika. Per ketverius metus (1900-04) užaugo balsų nuo 300,000 suviršu, iki 800,000. Vienoje Chicagoje socialistų kandidatas ant prezidento Debs gavo netoli 50,000 ir Ilinojaus valstijoje 150,000 balsų. Wisconsin valstijoje anuose rinkimuose tebuvo 7,095 b., o šįmet 35,000 (čia išrinkta penki asemblimanai socialistai ir vienas valstijos senatorius). Demokratai visur prieš socialistus supasavo. Jeigu su tokia spartybe augs socialistų balsai per ateinančius ketverius metus (o dėlkogi jiems neaugti!), tai 1908 m. rinkimuose socializmas rokuos į 2,000,000 (du milijonu) savo balsų, ir gal išrinks ir iš savo partijos prezidentą.

Kas stumia Amerikos proletariją prie teip spartaus glaudimosi į savo darbininkiską partijas?

Tas pats, ka visur. Nelemta draugijos tvarka, daleidzianti vieniems naudotis iš kitų triuso, iš vienos pusės, ir bausis suskurdimas darbo žmonių iš kitos, teip smarkiai pastumėjo tamsią minią prie troškimo pagerinimų ir reformų, kad tas viskas staigu persikeitė į sriovę sociališkos revoliucijos. Šiandien jos nebegali sustabdyti jokia spēka.

Amerikoje, kaip žinome, yra dvi socialistų partiji, kurios kas rinkimai stato ant politikos lauko savo atskirus tikie-

tus. Todvi partiji yra „Socialist Party“ ir „Socialist Labor Party“. Tuomtarpu, kaip pirmojoje partija smarkiai auga politiškoje galybeje, antrojoje baigia mirti. Jos likimas jau regis nulemtas. Yra Amerikoje dar ir kitos socialistų partijos: lenkų, žydų, vokiečių, švedų ir pagaliaus armėnų. Jos visos nežiurint į tą kad turi savystovią egzistenciją, eina greita politikos gyvenime su amerikoniškomis soc. partijomis (daugiausia su „Socialist Party“). Neprigulėdamos prie teritorijališkų soc. partijų materijališkai, jos vienok atėjus rinkimams atiduoda votus už tikieta vienos iš tautiškų socialistiškų partijų. Tuomi išsireiskia socializmo prasmė abelno ir visuotinos brolystės ir solidariskumo, nėra jokių kupčiavimų nė politiškų spekuliacijų, viskas remiasi ant tarptautiškos vienybės. Tuom tikta galima išaiškinti stichijonių ugį socializmo, ir ant to tikta pasiremiant galima laukti įvykimo draugijos perversmų.

Kaip stovi lietuviai socializmo linkui?

Europoje lietuviai turi savo soc. partiją, kuri vadinasi „Lietuvių Social-Demokratų Partija“, ir kuri vienintelė tėra partija pilnai rupinantis proletarijato reikalais. Jos organu yra „Darb. Balsas“. Kaip yra druta ta partija materijališkai ir dvasiškai, mes nežinome. Veikluma jos išsireiskia tame, kad apart išleidinėjimo savo organo („D. B.“), ji dar kasmetas paleidžia svietan po keletą soc. knygučių ir po keletą proklamacijų Amerikosgi lietuviai savo politiškos partijos neturi jokios, nors yra keletas socialistiškų kuopelių ir daugybė pavienių socialistų. Vieni iš tų lietuvių socialistų priguli prie amerikėnų soc. partijų, kiti prie Susiv. Liet. Laisvamanių, dar kiti pasikakina prigulėjimu prie bile „organizacijos“, k. a. S.L.A., T.M.D.,

nors tos organizacijos sulyg savo siekimais politika visai nesirupina. Cia da reikia butinai paminti apie vieną lietuvių politišką plėgą, apie vieną draugijos pritvinkusį skaudulį, kuris labai ir labai reikalingas yra pradurti... Mes čia turime mintyje mūsų visokius „politiškus“, „ukėsus“ ir „neprigulmingus“ kliubus. Tos garbingos įstaigos pas svetimtaučius, mūsų lietuvių-amerikiečių raukose pavirto į baurias politiškas meškeres. Didelė dalis lietuvių, interesuojančiųsi politika, prisikliauna prie tokių kliubų ir, atėjus rinkimams, tampa grosais savo vadovų paroduodami tai partijai, kuri daugiau užmoka.

Tai kokius santikius lietuviai turi su socializmu ir abelnai su politika.

Laikas jau mums, lietuviai, iš tokio nelemto padėjimo lipiti laukan! Laikas griebtis prie politikos tokios, kuri užtikrina mums laimę! Laikas prisidėti prie naujo judėjimo, prie socializmo!

Tverkime savo socialistišką partiją.

Tam jau yra padaryta pradžia. Atgal keletas mėnesių tuli vyrai, geri tautiečiai ir dar geriau atsidavę kovai vargdienių prieš nelemtą draugijos tvarką, subruzdė tverti lietuvių socialistų partiją. Išsyk buvo menama sutverti tikta L.S.D.P. šaką. Bet didesnė dalis lietuvių darbininkų buvo tam priešingi: jie reikalauja sutverti savystovią Lietuvių Socialistų Partiją Amerikoje. „Vox populi, vox Dei“—ir sutikmiai su noru didžiumos tapo nuspręsta tverti partiją.

Mūsų partijos šie mieriai:

1. stenglies įvykinti politišką ir ekonomišką revoliuciją.

Tą veiksime šiais keliais:

a) eidami iš vieno su viena iš teritorijališkų socialistų („Socialist Party“) kovosime prieš kapitalą ir privatišką sa-

vastį;

b) stengsimės kariauti su visokioms negeroms įtekmėms, demoralizuojančioms mūsų proletarijato susipratimą.

2. platinti tarp viengėnių socializmo idėjas:

Tą atliksime:

a) išleidinėdami socialistišką propagandą raštus;

b) paskirdami po visas kolonijas agitatorius, kalbėtojus ir tt.;

c) visur kur kėrydami ir čiepydami moklišką socializmą, kad žmonės darbininkai ne tikta suprastų visą blogumą dabartinės tvarkos, bet dar apsipazintų nuodugnai su socializmo teorijomis, idant įvykus perversmui, galėtų maniai umu laiku prisitaikinti prie naujos industrijinės sistemos.

Šeip jau linkui mūsų tėvynės Lietuvos, ant kiek jos reikalais priversti busim užsiimti, laikysimės beveik tos pačios taktikos, ką ir L. S. D. P. (nb tokie ir tam panašūs klausimai bus išrišami aulinkui plėtojanties mūsų Partijos veiklumui).

Tokie maž-daug yra mūsų mieriai iš pradzių. Visa mūsų programa teipgi bus į tą patį panaši, tik pilnai ir iš visų pusių apdirbta.

Visųpirmu mes turime atlikti šiuos dalykus:

1) išrinkti Lietuvių Socialistų Partijos Amerikoje Centrališką Komitetą;

2) duoti Partijai normališką bėgį politiškos organizacijos;

3) uždėti savo organą.

Tam tikslui jau tapo padaryti susinešimai su žinomoms lietuvių socialistų kuopoms, kurios padarė šiokią pradzią:

1) į Centr. Komit. perstatė šias ypatas:

organizatorium K. Rutkų
iš Cleveland, O.

sekretarijatu J. O. Širvydą
iš Plymouth, Pa.

kasierium Dr. J. Šliupą
iš Philadelphia, Pa.

2) nutarė perimti nuo Chicagos liet. soc. kuopos spaustuvę.

3) pavadinti mūsų partiją „Lietuvių Socialistų Partija Amerikoje“ sutrumpinant „L. S. P. A.“

NB. į centr. kom. buvo perstatytos ir kitos ypatos, bet po susinešėjimų su joms, jos atsisakė. Reikia patėmyti, kad dabar renkasi C. K. tikrai iki busimam Seimui, kur bus renkamas naujas. Seimai, didžiūmai pritarus, bus laikomi kas metas.

Taigi šiuomi atsišaukiame į visas jau prisidėjusias prie „L. S. P. A.“ lietuvių soc. kuopas, kaip ir dar mums nežinomas, pavienius, kliubus, unijas, draugystes ir visus gero sau ir žmonijai velijančius kviesdami prisidėti prie L.S.P.A.

Atsišaukiant kuopoms ir draugijoms reikia paduoti skaitlių savo kuopos sąnarių ir kiek už kokį dalyką ar prieš balsuoja. Balsai bus skaitomi pagal ypates, o ne pagal kuopas.

Paduoti atsakymą ant šių klausimų:

1) ar sutinka, kad mūsų Partija būtų savystovė, t. y. nebūtų šaka nė L. S. D. P. nė „Socialit Party“;

2) ar sutinka ant augščiau paduotų ypatų į Centr. Kom.; jeigu nesutinka, tai reikia paduoti, ką perstato į jų vietą;

3) ar sutinka paimti nuo Chicagos lietuv. soc. kuopos spaustuvę į Partijos savastį.

Atsakymai reikia surašyti aiškiai ir trumpai, ir prisijūsti juos ne vėliaus Naujų Metų (1905) ant šio adreso:

J. O. Širvydas,
401 E. Main str.,
Plymouth, Pa.

Sukakus minėtam laikui bus peržiūrėta, perkračiūta ir sudavadyta visi atsakymai per tam tikrą komisiją, po ko didžiūma nuomonių bus paskaityta už persvarą ir tokiai bus pridūota atsakanti veikmė. Po

to bus rezultatai apskelbti per laikraščius. Visi reikalai, atlikti susirašinėjimų keliu, bus perkračiūti tam tikros kontrolės ant pirmiausio Seimo.

Šio atsišaukimo nuorašai yra pasiūsti į šiuos laikraščius: „Vienybė Lietuvninkų“, „Lietuvą“, „Darbininkų Viltį“ ir „Spindulį“.

Uzbaigiame atsišaukimą šauksmu: Proletarijai visos pasaulės, vienykitės! Jūs neturite nieko prastot apart retė žių. Išlaimėję, gausite į savo rankas pasaulę.

Liglaikinis Komitetas.

„Amžinas“ Centrališkas Kom. „Aušros“ Draug.

Numeryje 47 „Lietuvos“ Centr. Komitetas „Aušros“ Draugystės apgarsino užkampyje šio laikraščio, jog jie vėl savę išsirinko ant trijų metų į savo senas urėdiškas vietas ir permainė tulus įstatus dr-stės.

Šiuomi jie peržengia vieną iš svarbiausiųjų (ant lapo 6) „Įstatų“ skyrių, kuris sako: „Draugystės viršinininkai renkasi per visuomenišką balsavimą“.

Toks išsirinkimas Centrališko Komiteto į urėdą ir mainymas įstatų bežiūrios kitų kuopų yra papeiktiniu ir nedoru dalyku! Kur ir kokis-gi komitetas arba kuopa pasielgė tokiu budu? Kas jiems davė tiesos (ir tokią drąsą!) sutverti tokį monopolį? Kodėl tik tiek? Reikėjo tad jau įstatus permaintyti teip, kad kiti sąnariai nebeturėtų jokių tiesų pasipriešinti „Amžinam Komitetui“! Tik kiti nebūtų išmanę daugiau kaip dabar. Jei kurie ir išmanytų, būtų prisibijoję ką sakyti, nes tuli iš komiteto yra dručiai prisirišę prie vieno iš mus laikraščių! Aš tikėjau, mes darbą turime su dorais ir apšviestais tautiečiais, ir, nors tarpais jie peržengė įstatus dr-stės duodami pašėlpą mokslaiams be Drau-

gystės sąnarių žinios, ir kituose dalykuose, tačiau maniau, jog atėjus rinkimams Centr. Komiteto tas klaidas bus galima pataisyti — išrenkant naują komitetą. Dabargi žiūriu... jie patįs vėla savę išrinko, slaptomis!

Argi jaujie nežinojo, jog apart jų priguli ir kiti sąnariai ir kuopos turinčios tiesas rinkimų ir mainymo įstatų teip pat geras, kaip ir kuopa Chicagoje?... Jeigu jie to nežinojo, tai labai gailu...

Lik šiam laikui aš neturiu priežasties manyti, jog šis komitetas turi kokius neteisius mierius apie pinigus Draugystės. Atskaitos jų išlavimuose pinigų, aš mišliu, yra gana teisingos, bet pastaram laike mes, kai-kurie sąnariai „Aušros“ dr-stės, patėmijome nekurių sąnarių komiteto nelabai teisingus pasielgimus linkui įstatų, kas daro blėdį ir suvisai nesutinka sugerais mieriais ir „Įstatais“ šios per visuomenę paguodotos Draugystės. Reikia rinkimų tikrųjų! Draugystės komitetas turėtų pagarinti visas kuopas, sąnarius ir iš kur jie paeina, teip kad būtų zinoma, ką rinkti ir kad kuopos nesisavintų pavienių sąnarių Draugystės.

Jei Centr. Komitetas būtų renkamas tik ant vieno metų, dalykas gal būtų ir ne teip svarbus, bet dabar jie išsirinko savę vėl net ant trejų metų. Tas dalykas yra gana rimtas ir priguli visai dr-stei nuosekliai jį apsvaistyti. Priderystė yra imti tame balą visoms kuopomis. Susirašinėjimaigi su „Amžinu Komitetu“ prie nieko gero neprives, nes jiems ima labai ilgą laiką atsakyti ant kuopų laiškų, ir jie pagaliau nenori pripažinti jokių tiesų kitiems sąnariams; tą jų laišškai parodo.

Gal ne visi sąnariai šio komiteto pasielgė blogai, bet jie matė kas darosi. Jų užduote yra visus blogus pasielgimus

savo klystančių brolių pranešti visai Draugystei, teip, kad būtų buvę galima išrinkti naujus sąnarius Komiteto į vietą paklydusiųjų.

Vincas F. Janauskas.

Isz visur.

Skaitome laikraščiuose buk Maskolijos caras Suomijos senate daleides sutverti tam tikrą komisiją iš 5 ruskių ir 5 suomičių juristų, kurie ir taikys visokius iskilusius tarpe valdzios ir suomių liaudes vaidus. Tas gali buti tiesa. Bet tas parodo, kad caras yra sugabus zaisti mažų vaikų diplomatiją, ir vienkart liudija, kad despotizmui gresia isz visur pavojai, jei jis bando nors su smilga juos praskleistyti. Tačiau sia matome ir gerą žingsnį atzengtą atgal savo politikoje, nes pernai caras buvo suteikęs Suomijos generalgubernatoriui didziausią diktatoriaus valdzia, kurią dabar *de jure* panaikino.

Ant pardavimo.

Naši farma, 130 akrų žemės, visa isz lirta isemus 20 akrų, ant kurios yra gerų medzių, užtektinai vandens, šieno, puikūs sodai, stuba su 10 ruimų, dideli tvartai, vanduo apie juos ir kitas triobas, geros tvoros, prekė prieinama. Kreipkitės pas: R. B. Espy, rooms 4 Welles Building, Wilkes-Barre, Pa.

DIDELIS BALIUS!

Dr-stės Lietuvos Sąjū, bus keliamas 26 d gruodžio (antrą dieną kalėdų) 1924 m., ant sales Landmessers Hall, 180 South str. Wilkes-Barre, Pa. Prasides 2 val. po pietų ir truksis iki 2-rai naktia. Muzika bus pirmos klasos. Taigi užkviename kaip vietinius teip ir is visos apielinkės lietuvius ir lietuvaites pasilinksmit. Tikietas 25 centai.

Komitetas.

Lietuviu tauta

senoveje ir sziadien.

Parašė J. Sliupas, M. D.

(Tęsa.)

Kryvių Kryvaitis nevedė puikaus gyvenimo, kaip galima būtų tikėtis; jis laikė tikrai kelis reikalingiausias žarnus. Savo jėgimus dalinėjo neturtingiems, o visus tuos, kurie atkeliavo į Romovę dėl atidavimo garbės dievams, jis savo kaštu užlaikė. Valsčiai artymais Romovės jam priklausė ir buvo dėl pašluginos aukurų. Nuo pabaigos XI-to amž. valdžia Kryvių Kryvaičio labai susimąžino, nes jis neteko svietiškos valdžios; bet už tatau jis nuo to laiko tankiaus davėsi matyti žmonėms. Iš pradžių valdžios Kryvių Kryvaičių klausė ne vieni tik Lietuviai: jo valdžia siekė vidų Rusijos, o teiposgi į vakarus nuo Vyslos tarp vakarinių suslovenizuotų genčių. Šventų vietų arba Romovių buvo daug, nors už šventąją sostapylę skaitėsi vien toji, kur gyveno Kryvių Kryvaitis. Lietuviai patys nieko svetimtaučiams nepasakojo, kas atsieina tikėjimo. Persikrikštyjus Alepiui ir jo sostapylei tapus sugriautai, sostapylė Kryvių Kryvaičių tapė perkelta į Lietuvą, į vietą vadinamą Ankaimiu, kur Dubysa įpuola į Niamuną. Kada-gi 1292 m. kryževiviai sugriovė ir šitą Romovę, tai nauja tapė įkurta tame daikte, kur Nevėžis įteka į Niamuną. Nuo 1294 m., kada tas pats atitiko teip-gi su šita Romove, Kryvių Kryvaitis gyveno visokiose vietose, nors sostapylė tikėjimo dar buvo iki pačiam priėmimui krikščionybės, beje iki 1387 m. Paskutiniu Kryvių Kryvaičiu, prieš priėmimą krikščionystės, buvo Lizdeika; o paskutiniu (74-tu) iš visų buvusių Lietuvoje Kryvių Kryvaičių buvo Gintautas, kurs pasimirė 28 d. liepos 1414 m. Gintautas turėjo slapstyti; tankiausiai jis gyveno Ankaimyje, kur ir mirė. (Iš to matyt, kad Alepiui priėmus krikštą 1265 m., iki 1414 m., beje bėgyje 149 metų, buvo dar 26 Kryvių Kryvaičiai).

Kryviai buvo tai kunigai, priskirti prie visokių šventų vietų ir turintieji vyriausybę ant vaidylučių savo apyrbės. Jie galėjo aukauti aukas ir pildyti visokias apeigas vien savoje šventvietėje. Priešams paimant pylį, kryvis turėjo prazuti pas savo aukurą, nevalė jam buvo gelbėtis bėgstu. Saulei tekant, aukos buvo aukaujamos ir apskelbiami dievų nutarimai. Teip-gi jaunatis ar delčia ar pilnatis mėnulis panaudojamas buvo dėl paskyrimo laimingų ar nelaimingų dievų, kas buvo pareiga Kryvių Kryvaičio. Kryviai sprendė bylas tarp bajorų, burų ir kitų apgštesnių Lietuvių; jų ištarmes patvirtindavo Kryvių Kryvaitis arba kunigaikščiai. Kryviams niekados neperžengiant teisybės, beje neteislingai nesudyjant, jų ištarmes visi priimdavo su nusizėmimu. Iš tų tad ištarimų, bėgant laikui, susidarė Lex in Statutis congesta. Rankose Kryvio buvo tautiškas izdas ir izdai privatiškų ypatų. Šitą dalyką patvirtina teip-gi paprotys — krauti auksą izde Vilniaus katedros, kurs paprotys užsilaikė iki XVI amž. Kryvius rinko vaidylučiai, o tvirtino Kryvių Kryvaitis, prisiųsdamas išrinktam jam ženklą Kryvių—kryvulę su dviem kriukučiais ant virš-

1) „Kraujutei—die aus mensehen und viehblut, wie es fließt, wie sich faerbt und veraendert, glueck und unglueck haben vorhersagen koennen“. (Praet. ad Pierson, p. 44).

tinio galo. Kryvio parėdas beveik nesiskyrė nuo parėdų kitų Lietuvių; jis tikrai nešiojo baltą audeklinę juostą, kuria buvo apsijuosęs aplink savę 7 sykius.

Kryvučiais ar *Kryvuliais* raštininkai vadina kunigus ir su sykiu sudžias žemesnius už kryvius. Jie gyveno kaimuose ir sudyję menkesnes bylas tarp prastų žmonių. Ženklu jų valdžios buvo kryvulė su vienu kriukučiu ant viršutinio galo. Man-gi rodosi, jog tie kryvuliai yra ne kas kitas, kaip *Kraujučiai*, kurie iš kraujo žmogšų ar gyvuliškų aukų pranašavo laimę ar nelaimę¹⁾. Juk iš Kraujučių lengvu buvo padaryti lietuviškai nemokantiems—Kryvulius.

Šitų Kraujučių, teip pat kaip Kryvių ir Kryvių Kryvaičių, ženklas vadinosi kryvule. Jeigu kunigas siuntė nuo savęs kur-nors pasiuntinį su kokiu įsakymu, tai jis įduodavo tam pasiuntiniui savo kryvulę. Tokio pasiuntinio niekas negalėjo užkabinti ir nuskriausti, bet priešingai visi jį gelbėjo visokiuose nelaiminguose atsitikimuose. Vėliaus tą paprotį—siųsti kryvulę — perėmė vaitas, norėdamas suvadinti valsčių ant sušnekos. Nuo lazdos vėliaus buvo praminta kryvule—vieta sueigos ir paskui pati sueiga, teip jog „į kryvulę eiti”—eiti ant sueigos, o „iš kryvulės pareiti”—iš susirinkimo grįžti namon. Dar šiadien kaip-kur toks paprotys sušaukimo gyventojų ant sueigos yra užsilikęs nekuriuose vietose Lietuvos.

Vaidylučiais (veidalotais) buvo praminti žemesnieji kunigai. Jie aukavo paprastas aukas dievams kiekvienoje vietoje; jie galėjo aukauti aukas vienam dievui atskiriam, arba visiems sykiu. Kožna žymesnė sodyba turėjo savo vaidylutį; jis teip-gi traukė į karę su kariumene. Vaidylučio užduote buvo išguldinėti pamokinimą tikėjimo ir drutinti tikėjime žmones, melstis dievams, idant jie teiktųsi apreikšti kunigams savo norą; mokinti žmones, kaip jie turi gyventi pagal dievų prisakymus; raminti, duoti patarmes ir gelbėti nelaimingus žmones visuose padėjimuose kasdieninio gyvenimo. Jiems teip-gi prigulėjo daboti padėjimą saulei ir atmainas mėnulio, idant prigulinčiai padalinti laiką, paskirti šventes, paženklinėti dalis metų pagal ukiškus darbus ir jų užstojimo laiką pasakyti; jiems, vardan Kryvių, reikėjo surinkti visus žmones, jeigu dievai ką rengėsi jiems apreikšti, arba į kariškas keliones, pereinant kaimus ir pylis su kryvule. Vaidylučių papročiai turėjo būti valyvi, nes peržengimus doros baudė mirtimi ant laužo, sudeginimu. Vaidylučiai buvo vedę pačias, beje pačiuoti.

Vaidylučiai nešiojo, paprastai pasiutus, ilgus rubus apvadziotus baltu raikščiu. Rubai buvo užsegami ant krutinės trymis segučiais, su 3 poromis baltų užmazgų, su kutosais. Viršui šitų rubų, jie buvo apsijuosę balta audekline juosta su sagčiais. Prie padalkų buvo prisiuti kuškiai veršiaplaukių, kurie siekė iki kulnių. Kada aukavo aukas, jie turėjo ant galvos užsidėję žalius vainikus, nupintus iš lapų šventų medžių ir kvepenčių žolių.

Vaidylučiai teip labai buvo susijungę su žmonėmis, jog be anų žinios ir valios niekas nesidarė. Kada-gi jiems reikėjo globti netiktai dorišką pusę žmogaus, bet ir jo kuną, per tai jie su sykiu buvo ir gydytojais. Ligonius jie gydė žinomais tik sau burtais, ir jeigu ligonis sirgo per 4 mėnesius, tad jis darė apžadus ant pasveikimo; galiaus atnešdavo pelenus iš šventvietės, ir duodavo sergančiam; tiems negelbstint, saužu-

dysta ar sudegimas ant laužo gyvam baigė nepakeliamus skausmus.

Viršaičiai vadinėsi naminiai aukėjai, tankiausiai senukai, išsiskirianti iš kitų savo dorybe ir protu. Juos rinko valsčius. Viršaičiai turėjo pildyti užduotes pirmsėdystės ant sueigų, aiškino žmonėms kasdieninius atsitikimus ir, nėsant vaidylio, nešė namines aukas. Aukaudami, jie užsidėdavo su vainiku ir apsijuosę buvo baltomis juostomis. Laike aukavimo Viršaitis dėjo ant torielkos šmotelį duonos ir statė kaušą alaus, ir 3 kart apnešęs torielką aplink stalą, kreipėsi į aukautojus, stovinčius pas statuvą dievačio ar pas šventą medį. valgė duoną, su dantimis ėmė kaušo kraštą, nesilytėdamas rankomis, ir gėrė. Išgėręs alų, palenkėdavo galvą ir paskui su dantimis teip smagiai metė kaušą augštin, jog jis per galvą perlėkė, o žmonės turėjo kaušą pagauti ore.

Žygenotų zenklinimas nėra aiškus; anot Norbuto, jie buvo lyg koki zokoninkai. Žygenotas trenkė į krutinę šv. Vaitiekui. Rasi Žygenotai buvo artesni už kitus prie Kryvių Kryvaičių, ir rasi jie paskirti buvo dėl užmušimo aukų. Bepatystė, bendrovės, gyvenimas toli nuo žmonių, religiškos klastos, stebuklai, navatnos apeigos, elgėdavimas, vis tai buvo užsiėmimu šitų klastorių.

Puotininkai ir *Puotininkės*, kunigai ir kunigės Ragučio, buvo vadais česnyse ant garbės ragučio ir Ragutienės.

Žvalgonai, svodbų kunigai, laimino jaunavedžius, teip-gi sprendė bylas aptartos mergystės (rasi mūsų dienų Žvalgai yra jų minėjimu!). Jie pranašavo likimą jaunavedžių, ir laikė kalbas ant svodbų.

Ligašonis (lingusonis) ir *Tulisonis* (tylusonis) tarnavo tik prie apeigų laidojimo. Ligašonis giedojo ir tarškino ant metolinių prietaisų, o Tulisonis tyliai meldėsi ir tylomis su šešeliais kalbėjosi. Jie kaip dvasregiai turėjo pasakyti, kad matę mirusių vėles ant žirgo rojūn belekiančias. Deginant lavoną, jie pamokslus sakė apie darbus mirusiojo.

Burtininkai dainuodavę žmonėms apie darbus didvyrių, tautos sakmes; ar jie dainavo savo dainas, rap-odas, palydint kanklėms (kaip Skaldai, Bardai), nežinome. Tai rasi buvo seniai, akli, lietuviški Homėrai, keliaujanti po šalį su dainoms. Burtas zenklino teip-gi dėmę, įkirtimą ant medžio, ir kas-zin ar tokiais ženklais jie nėra palikę atmintį svaresnių atsitikimų? Žmonės juos laikė teip gi už žynius, kurie skelbė ateitę iš sutarpinto vaško, ir dar kiteip burė. Buvo teip-gi burtininkės arba burvės, dūnės bei raganos podraug. Kaip burtininkai, teip burvės, buvę tai pranašais, tai kerėtojais. Pranašų apie ateitę buvę labai daug. *Putonis* pranašavo iš vandens putų ir taikino besibarančius; *Vėjonis* — iš vėjų; *Žvakonis* — iš zvakių; užkalbinėjo ligas putiniu — *Pustonis*; *Seitonai* — užradėtojai ir burtininkai kabinėjo slaptinius maišelius ant kaklo ligustiems. Pas Latvius *Kaņņu Raugis* iš putojančio alaus kaušė, įbėręs druskos, spėliojo apie slaptus daiktus, ypač apie dingusius; *Zihlneeki* arba *Sihmlehmi* iš nužiurėtų ore zenklų pranašavo apie pagadą, o pagal paukščių balsus ir palei meteoriškus ore apsireiškimus pranašavo laimę ar nelaimę, užderėjimą ar neuzauglių; *Labdariai*, burtininkai, buvo klausiami patarmės ir gydė žmones bei galvijus; *Vilkatis* mokėjo persimainyti į vilkaloką ir tt. Chronikos mini apie Pagėzanę ir Ernę Prusnose, apie Paniauniškę pranašę Lietuvoje. Pats Kryvė Kryvaičių teip-gi burė ir pra-

našavo liaudei. Pranašingi balsai atsiliepdavo iš senų medžių, viduryje išpuvusių, iš po aukurų ir tt. Garsi yra pranašysta iš Gedimino sapno, užmušus taurį netolymais Šventaragio, apie garbingumą businčios sostapylės. Tuomi labiaus Lietuviams rūpėjo atspėti ateitę, kada — anot jų — viskas turėjo savo prilikimą ir buvo neatmainytinai nulemta, o valė žmogaus buvo iš tiesų tikrai nevalninke lėmimo.

Raganos glamonėjo tulus medžius, ant kurių augo jų šluotos; kas iš žmonių gelbėjo tokius medžius auginti, tam jos darė visokius gerumus, o kas ne, tam jos atiminėjo valdžią rankų, kojų, sukinėjo sąnarius ar užleido neišgydomas ligas (kaip Hėmadryados senovėje). Vėliaus liaudis manė, kad raganos tai — kerėtojos, kurios pasiverčia į kates ir šarkas, ir kurios per orą lekia ant ozių. Pavasariop paukštis — Perkuno ozelis, lėkdamas augštin į orą, rėkia lyg ožys; tad žmonės sako, kad ragana joja per orą ir pentiniais ji kankina teip, jog jis rekti turįs. Lazdų medžio globėja buvusi ragana *Lazdonė*. Medžiuose girioje gyvendamos raganos žmonėms darė ir gerą ir nelabumą. Žmonės tikėjo, kad dienoj šv. Jono raganos švenčia savo sabath'ą ir naktį lekia ant Šatrijos kalno, idant pasiškoti su velniais. Dėl apsigynimo nuo raganų virindavo visokias zoles. Ta diena buvo šventė Kupalos (Kybėlės?). Ledos ar Lades, bene dievės, taikos ir sutuokimo.

Vaidylutė vadinosi kunigės, pažadėjusios užlaikyti mergystę laike viso tarnavimo dievams; jos tur-but pildė savo užduotes tikrai iki paskirtam laikui, o paskui, jei norėjo, galėjo atsisakyti nuo kunigystės ir ištekėti už vyro. Jeigu katra neišpildė savo apžadų, bėje nuvaitino savo vainiką ir sužagė mergystę, tai tautiški Lietuvių įstatymai paskirdavo jai vieną iš šitų 3 myrių: 1) sudeginimą gyvos, prikaltos prie medžio, 2) užkasimą gyvos į žemę, ir 3) paskandimą užsiutos maiše sykiu su kale, šuniu ir nuodinga gyvate. Žmonės labai guodojo vaidylutes; į jas rinkosi mergiotės augštos kilties ir dailaus gymio. Jos gyveno prie didelių šventnamių ir aukurų, pašvęstų dievei Praurimei. Vaidyliutės pildė moterių reikmes tikėjimiškuose dalykuose. Jeigu šventoji ugnis ant aukuro dievės užgeso, kas buvo zenklu didelės nelaimės, tad reikėjo kitą ugnį įskelti iš titnago, kurį laikė kairioje rankoje paveikslas Perkuno. Tąsyk deginama buvo ta vaidylutė, kuri daleidė šventai ugnei užgesti, o paskui jau kurė naują ugnį ant aukuro.

Tai-gi visokie dvasregiai, pasklidę po visą šalį, liejo vašką ir šviną, virino putas, gaudė vėjus su rečiu, skaitė iš aukų vidurių ateitę, tėmyjo paukščių lėkimą, krikštyjo vandenimis, burė gyvates, išguldinėjo sapnus, melavo visokius apsireiškimus, kvapu putė į ligonius; buvo jų tarpe net mašintojai dievų apmaudo per praliejimą kraujo iš savo dėkos.

Žinoma, netruko nė svajotojų, kaip kad minėtoji jau, meili merga Pagėzana, kuri, netoli Elbingos, gyveno ažuolyne, pasišventusi dievams; ir buvusi apspiesta ir mylima dvasių, ir dangus jai niekad nesąs atsakęs mylistos. Į pustynę sekė paskui ją dvi maldininki — Meida ir Kadinė. Dar į kelis amžius po jos mirimo, drapanos jos rodomos buvo viename Elbingos klioštoriuje.

(Toliaus bus.)

